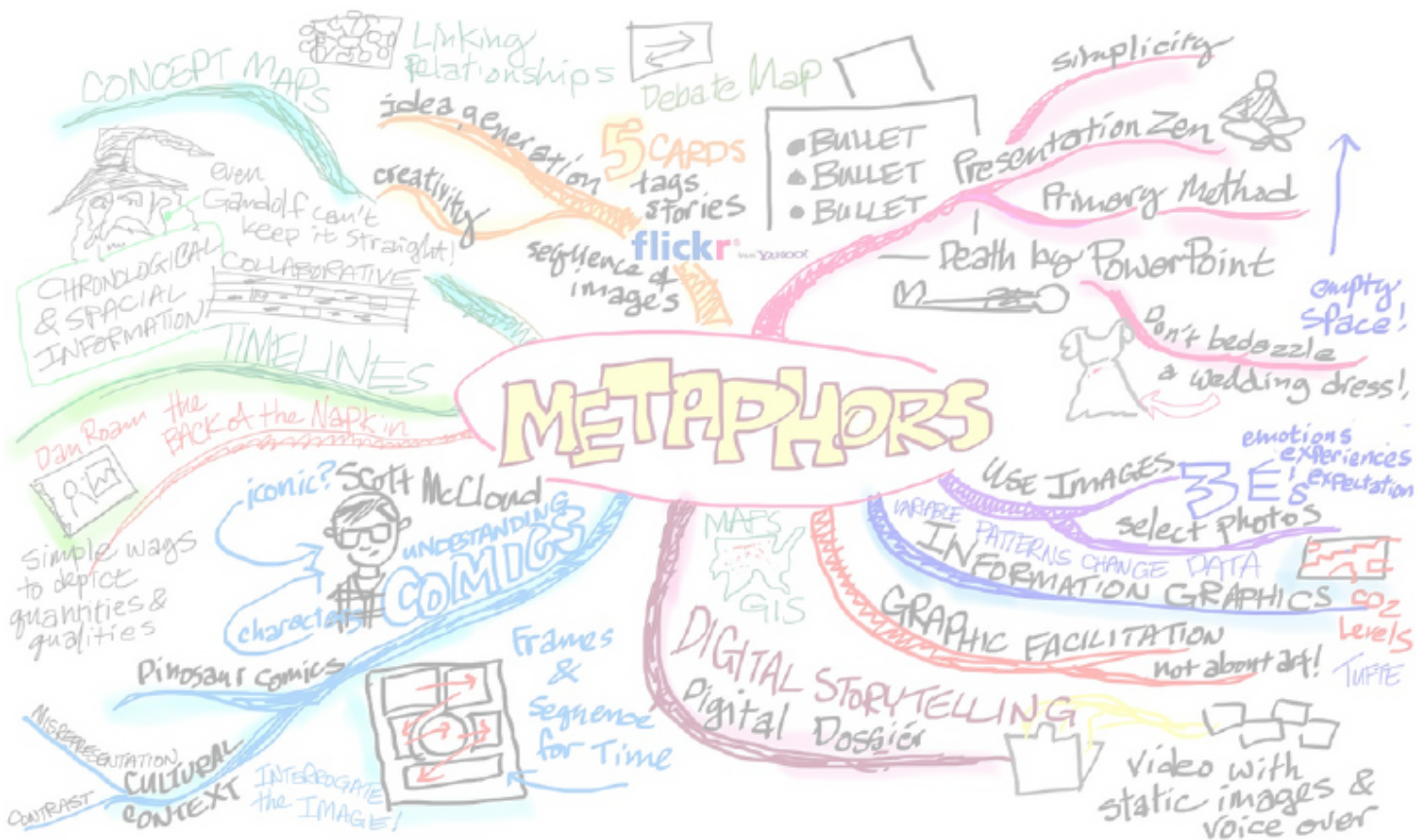


KREATIVNÍ PRÁCE S INFORMACEMI

TÉMA 5

Myšlenkové mapy



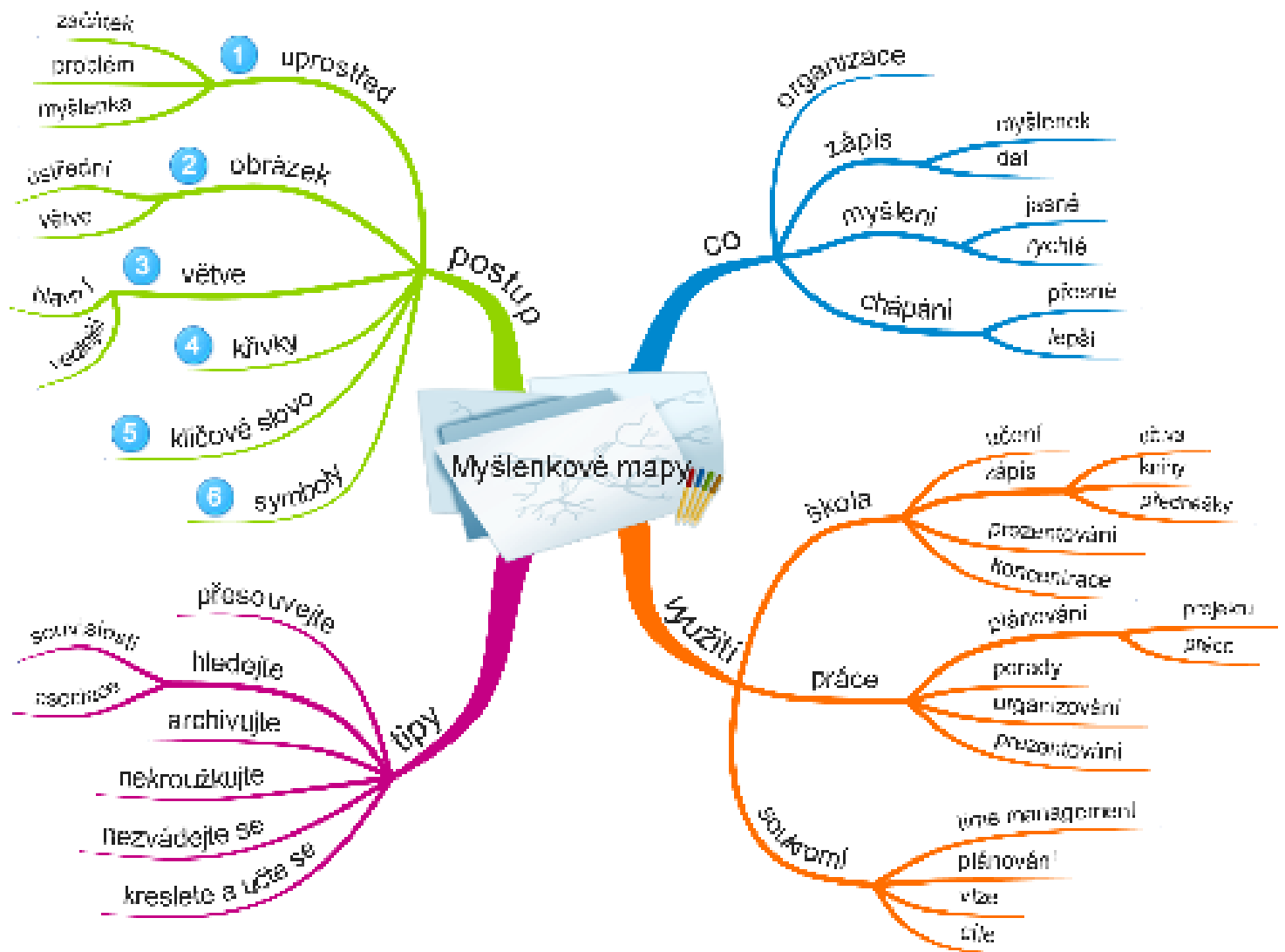
Po nastudování byste měli:

- » chápat výhody myšlenkových map,
- » znát a aplikovat principy tvorby myšlenkových map,
- » vědět, kde všude můžete myšlenkové mapy uplatnit.



Proč jsme toto téma zařadili a k čemu slouží

Myšlenkové mapy jsou nástrojem, který dokáže utřídit vaše myšlení. Mnoha lidem mapy pomohly v organizování, učení, kreativním i kritickém myšlení, plánování i v jiných záležitostech. Mapy umožňují získat celkový přehled o tématu a soustředit na jedno místo velké množství údajů. To vše potřebujete pro svůj studijní, pracovní i soukromý život. Pokud začnete používat mapy pravidelně, zjistíte, že se vám pracuje a přemýšlí lépe. Díky mapám vzniká velmi efektivní zápis myšlenek či faktů.



Využití myšlenkových map

K čemu můžete mapy využít? Podívejte se na nejčastější využití:

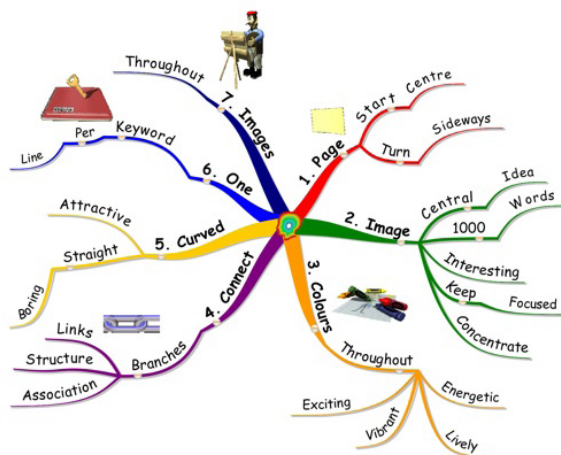
Získání celkového pohledu na věc	Učení se, zapamatování si
Zápis svých rychlých myšlenek	Koncentrace
Zápis brainstormingu	Příprava zprávy
Utřídění myšlenek, jejich organizace, odstranění mentálního nepořádku	Plánování diplomové, seminární či jiné oborové práce
Psaní poznámek	Plánování schůzek
Seznam úkolů, time management	Plánování osobních záležitostí (svatba, dovolená, stěhování, stavba domu, zařizování bytu)
Technika učení, příprava na státnice a jiné zkoušky	Příprava a vedení projektu
Prezentování	Řízení pracovního jednání
Obhajoba myšlenek	Přehled o domácím rozpočtu
Příprava obchodního plánu	Příprava na přijímací pohovor
Kontrola plnění cílů	Řešení problémů
Databáze nápadů a myšlenek	
Vize a smysl	

Nejčastěji lidé mapy využívají pro plánování (času, projektů, úkolů...) a pro organizování. Velmi vhodné jsou jako pomůcka pro učení (učivo máte pohromadě, strukturované a přehledné, snaději si jej pamatujete). Pro lepší orientaci v možnosti využití myšlenkových map si nastudujte příklady různých map.

Jak mapu vytvořit

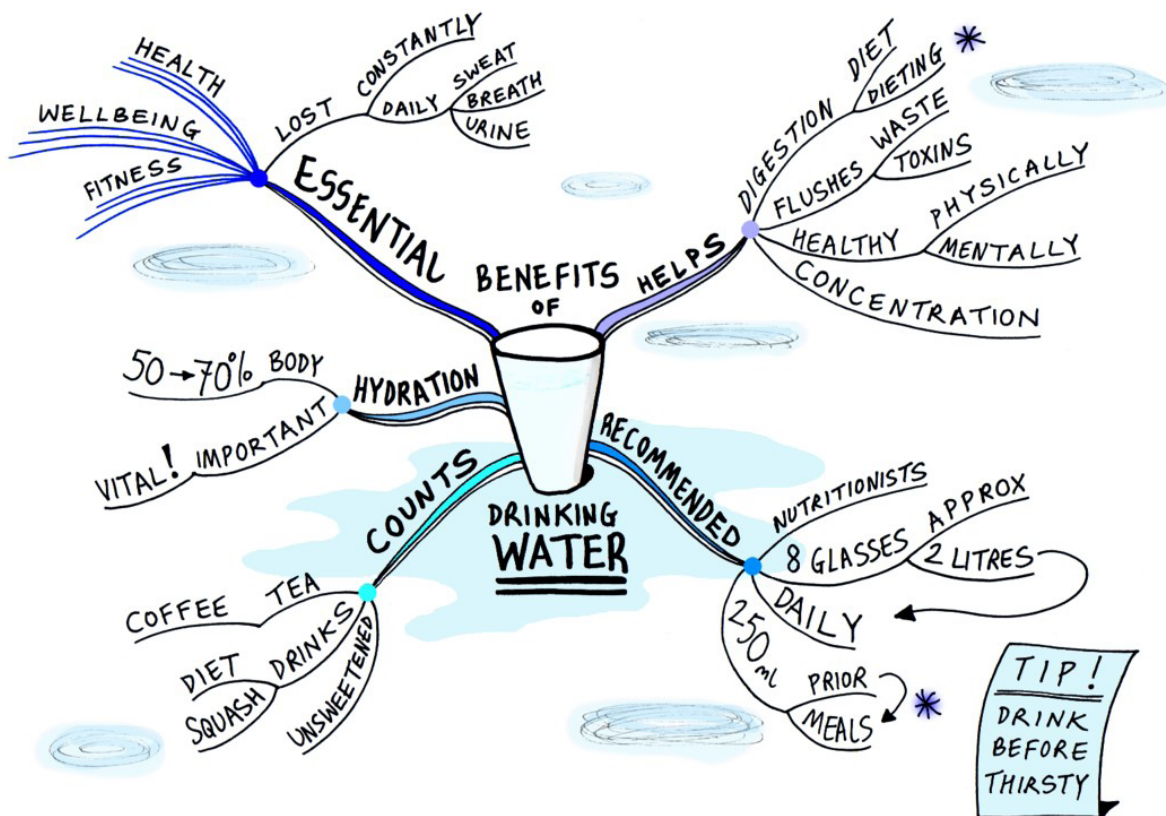
Ve zdrojích můžete najít několik pravidel, která vám říkají, jak kreslit myšlenkové mapy. Vězte, že tato pravidla není nutné dodržovat. Pro funkční myšlenkovou mapu stačí, když budete dodržovat body 1 - 4. Ostatní body berte jako tipy, které ukazují principy, jenž se osvědčily a efektivně pomáhají.

1. Mapu vždy **začněte tvořit uprostřed** na šířku položeného čistého papíru. Neomezujte své nápady předem tím, že ústřední myšlenku umístíte do rohu. Umístěním doprostřed vytvoříte volné pole pro myšlení. Doprostřed napište nebo namalujte téma vaší mapy.
2. Než začnete mapu tvořit, určete si, jaký je váš cíl. Proč mapu kreslíte? Co vám má mapa přinést? Co od ní čekáte? Co potřebujete?
3. Začněte kreslit větve. Větve nejbliže středu vyjadřují kategorie či nejdůležitější myšlenky. Můžete nejdříve nakreslit všechny hlavní větve, které vás napadají, příp. začít jen jednou či dvěma a postupně přidávat.
4. K hlavním větvím připojujte vedlejší větve.



Rozvětřvujte každou větev a podvětřve podle potřeby. Myslete však stále na to, aby pro vás zůstávala mapa přehledná. Mnoho větvení nebo velký počet větví může značit široké téma. Pak je vhodné téma rozdělit a na každé podtéma vytvořit zvlášť mapu.

- Na každou větev umístěte myšlenku či informaci v podobě jednoho, max. dvou slov. Rozhodně nepišete věty, způsobilo by to nepřehlednost a navíc byste se odřízli od proudu asociací. K jednomu slovu/pojmu se daleko snadněji přidávají další asociace nebo informace. Nenuťte se do přesné struktury. Není nutné, aby na větví stejné úrovně byly i stejné kategorie. Pokud vás napadá něco, co zdánlivě nesouvisí s ostatními větvemi, nebojte se to zapsat.
- Větve zkuste kreslit jako křivky, netvořte rovné čáry. Uvolněte ruku, uvolníte tak i proud myšlenek.
- Zvykněte si, že existují jednobarevné mapy, ale i mapy plné barev. Každá má svůj účel. Postupným tréninkem sledujte, kdy vám vyhovuje kreslit jednou barvou a kdy vám vyhovuje používat barvy.
- Začněte kreslit mapu obyčejnou tužkou, až později si vezměte pastelky, fixy či propisky. Střídání psacích potřeb vás nebude brzdít od rychlého psaní. Naopak, pokud tvoříte mapu pomalu a dlouho přemýšlíte, můžete v procesu přemýšlení malovat barevně.
- Barvy použijte zejména tehdy, když chcete stimulovat mozek v přemýšlení, když si chcete zpřehlednit nebo když si budete potřebovat zapamatovat informace v ní obsažené.
- Pokud se to v daném místě hodí, zkuste myšlenku zakreslit pomocí obrázku či symbolu, příp. obrázek/symbol připojte ke slovu. Mozek to může inspirovat a pomáháte si také k tomu, že si pak mapu snadněji vybavíte z paměti. Jak praví staré přísloví, jeden obrázek vydá za tisíc slov.



Tipy a triky

- » V průběhu kreslení budete docházet ke zjištění, že je potřeba přesouvat různé větve, slova... Zkrátka celkově měnit strukturu mapy. Je to jediné dobře, protože to znamená, že nad problémem uvažujete a myšlení se vyvíjí. Pokud kreslíte rukou (ne v aplikaci) a nechce se vám mapu přepisovat, použijte nejdříve obyčejnou tužku a gumu.

- » Pokud mapu používáte k utřídění myšlenek, slova si nekroužkujte, nedávejte do obláčků, . Obláčky způsobí, že se vám mohou uzavřít volné asociace.
- » Mapy si archivujte. Budete je mít v budoucnu kdykoliv k dispozici.
- » Pokud jste v tvorbě uvízli a nevíte, jak dál, nezoufejte. Zápis odložte na jiný čas nebo místo psaní mapu vybarvujte nebo zkuste začít kreslit mapu novou, kterou pojmete jiným způsobem. Pokud si např. plánujete týden a rozkreslíte si do hlavních větví jednotlivé dny, můžete zjistit, že vám to nevyhovuje. Zkuste mapu nakreslit třeba tak, že v hlavních větvích budou nejdůležitější činnosti (např. práce, škola, domácnost, zábava a lidé, koníčky atd.).
- » Pokud se ukáže, že spolu nějaké **pojmy souvisí**, neváhejte si to vyznačit. Spojte je např. čarou, šipkou, barevně označte. Hledání souvislostí v mapě vám pomáhá hlouběji nad problémem přemýšlet.
- » Může se vám stát, že se vám některý pojem vyskytne v mapě vícekrát (např. čtyřikrát). Všimněte si toho, mapa vám nejspíš říká, že je tento pojem důležitý.
- » Přečtěte si alespoň knihu Myšlenkové mapy pro studenty od Michala Černého a Dagmar Chytkové a kreslete, kreslete a kreslete. Jedině tak své mapy a techniku zdokonalíte.

Zdroje

Literatura

1. BUZAN, Tony. *Myšlenkové mapy: probudte svou kreativitu, zlepšete svou paměť, změňte svůj život*. Brno: Computer Press, 2011.
2. ČERNÝ, Michal a Dagmar CHYTKOVÁ. *Myšlenkové mapy pro studenty*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2014. 168 s. ISBN 978-80-265-0267-8
3. ŽÁK, Petr. *Kreativita a její rozvoj*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2004.

Nástroje

Myšlenkové mapy můžete tvořit ručně na papír nebo použít vybraný nástroj. Můžete využít nástroj online, desktopové nebo aplikace do vašich dotykových zařízení.

Přehled aplikací a desktopových nástrojů hledejte v tomto odkazu v tabulce od Michala Černého a Dagmar Chytkové: <http://bit.ly/1xIbgp6>.



Vyzkoušejte si

Vytvořte několik myšlenkových map z různých oblastí, např. na téma:

- » obsah diplomové práce,
- » plánování dovolené,
- » time managementu na týden,
- » shrnutí učiva jednoho předmětu,
- » zápisky z četby.